

Regularisatie studieperioden in de werknemersregeling

Typegevallen analyse

April 2017

Yves Brys, Vesna Stavrevska, Saskia Weemaes
yb@plan.be, vs@plan.be, sw@plan.be

Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut die beleidsrelevante studies en vooruitzichten maakt over economische, socio-economische en milieuvraagstukken. Daarnaast bestudeert het de integratie van die vraagstukken in een context van duurzame ontwikkeling. Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

De werkzaamheden van het FPB worden steeds gekenmerkt door een onafhankelijke benadering, transparantie en aandacht voor het algemeen welzijn. De kwaliteit van de gegevens, een wetenschappelijke methodologie en de empirische geldigheid van de analyses staan daarbij centraal. Tot slot zorgt het FPB voor een ruime verspreiding van de resultaten van zijn werkzaamheden en draagt zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau is EMAS en Ecodynamische Onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

url: <http://www.plan.be>

e-mail: contact@plan.be

Publicaties

Terugkerende publicaties:

Vooruitzichten

Planning Papers (laatste nummer):

Het doel van de "Planning Papers" is de analyse- en onderzoekswerkzaamheden van het Federaal Planbureau te verspreiden.

115 De administratieve lasten in België voor het jaar 2014
Chantal Kegels, Dirk Verwerft - Februari 2016

Working Papers (laatste nummer):

2-17 Les ménages et leurs dépenses de transport - Analyse thématique
Coraline Daubresse - Maart 2017

Overname wordt toegestaan, behalve voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.

Verantwoordelijke uitgever: Philippe Donnay

Wettelijk Depot: D/2017/7433/9

Federaal Planbureau

Kunstlaan 47-49, 1000 Brussel

tel.: +32-2-5077311

fax: +32-2-5077373

e-mail: contact@plan.be

<http://www.plan.be>

Regularisatie studieperioden in de werknemersregeling

Typegevallen analyse

April 2017

Yves Brys, Vesna Stavrevska, Saskia Weemaes
yb@plan.be, vs@plan.be, sw@plan.be

Abstract - In deze Working Paper wordt onderzocht voor welke personen het voordelig is te regulariseren en hoeveel studieperioden zouden worden geregulariseerd in de werknemersregeling. Deze typegevallenstudie houdt rekening met verschillende inkomensniveaus, perioden van betaling van de regularisatiebijdrage, aantal effectieve loopbaanjaren en het aantal geregulariseerde studieperioden. Binnen dezelfde regularisatieperiode duurt het langer voordat het individu een financieel voordeel heeft bij de regularisatie naarmate de inkomens en de loopbaanduur stijgen. Wie in de eerste tien jaar na het behalen van het diploma niet meer kan regulariseren, zou een financieel voordeel kunnen halen bij een regularisatie tijdens de periode van de overgangsmaatregel.

Jel Classification - H55

Keywords - Pensioenen, Werknemers, Studieperioden, Regularisatie

Inhoudstafel

Synthese	1
Synthèse	3
1. Inleiding	5
2. Beschrijving van de hervorming	6
2.1. Gemeenschappelijke kenmerken van de regularisatie in de drie wettelijke pensioenregelingen	6
2.2. Regulariseren in de werknemersregeling	6
3. Methodologie	9
3.1. Algemene principes	9
3.2. Veronderstellingen voor de werknemersregeling	11
3.3. Berekening van de brutoregularisatiebijdrage	11
3.4. Berekening van de nettoregularisatiebijdrage	14
3.5. Berekening van het brutopensioen	14
3.6. Berekening van het nettopensioen	16
3.7. Berekening van de bruto- en de nettopensioentoename door de studieperioden te regulariseren	18
3.8. Moment waarop het regulariseren van studieperioden financieel interessant wordt	18
4. Resultaten	21
Bibliografie	24
Bijlagen	25

Lijst van tabellen

Tabel 1	Leeftijd in het jaar van de aanvraag tot regularisatie van studieperioden bij een wettelijke pensioenleeftijd van 67 jaar	13
Tabel 2	De verhouding tussen het nettopensioen zonder en met geregulariseerde studieperioden: enkele voorbeelden van een aantal geregulariseerde studieperioden	25
Tabel 3	Gemiddelde aantal jaren na de wettelijke pensioenleeftijd waarna de regularisatie van de studieperioden na de overgangsmaatregel rendeert	26
Tabel 4	Gemiddelde aantal jaren na de wettelijke pensioenleeftijd waarna de regularisatie van de studieperioden tijdens de overgangsmaatregel rendeert, per leeftijd	28
Tabel 5	Gemiddelde aantal jaren na de wettelijke pensioenleeftijd waarna de regularisatie van de studieperioden rendeert volgens de oude wetgeving	30

Lijst van figuren

Figuur 1	Het aandeel rustgepensioneerden ten opzichte van het totale aantal rustgepensioneerden volgens brutomaandbedrag van het rustpensioen	15
Figuur 2	Evolutie nettopensioenbedrag	17

Synthese

Op 24 februari 2017 besliste de Ministerraad om het in aanmerking nemen van de studieperioden in de pensioenberekening te harmoniseren in de drie pensioenregelingen. Deze Working Paper gaat in op de nieuwe wetgeving inzake regularisatie van de studiejaren in de werknemersregeling. Meer bepaald worden op basis van een typegevallenstudie twee vragen behandeld: in welke gevallen is het voordelig om studiejaren te regulariseren en, indien dat het geval is, hoeveel studiejaren worden dan geregulariseerd? Om die vragen te beantwoorden, wordt in elk jaar na de pensionering de toename van het nettorustpensioen als gevolg van de geregulariseerde studiejaren vergeleken met de actuele waarde van de betaalde regularisatiebijdrage. Een rationeel individu zal studiejaren regulariseren indien hij een financieel voordeel haalt uit de regularisatie. Dat voordeel bestaat indien de toename van het rustpensioen dat hij gedurende zijn hele pensionering zal ontvangen (rekening houdend met zijn levensverwachting) groter is dan de regularisatiebijdrage.

De regularisatiebijdrage verschilt naargelang van de periode waarin de aanvraag wordt ingediend. Gedurende een overgangperiode, van 1 juni 2017 tot 31 mei 2020, kunnen studiejaren vanaf de 20ste verjaardag geregulariseerd worden aan een regularisatiebijdrage van 1 500 euro per studiejaar (aan de huidige spilindex van 138,81). Na deze overgangperiode blijft de regularisatiebijdrage 1 500 euro indien de aanvraag plaatsvindt binnen 10 jaar na afstuderen. Indien de aanvraag na de periode van 10 jaar na afstuderen gebeurt, is de regularisatiebijdrage hoger en wordt ze berekend als een percentage van de actuele waarde – op het moment van de aanvraag – van de toename van het rustpensioen als gevolg van de geregulariseerde studiejaren. Dat percentage varieert van 50 % tot 95 % en stijgt naarmate de termijn tussen afstuderen en het moment van regularisatie toeneemt. De bijdrage is gelijkgesteld met een socialezekerheidsbijdrage en is op dezelfde manier fiscaal aftrekbaar in de personenbelasting, namelijk aan het marginale tarief.

In de pensioenberekening wordt één studiejaar gewaardeerd aan 20 000 euro (aan de huidige spilindex van 138,81). Dit betekent voor een alleenstaande een jaarlijks brutopensioenvoordeel van 266,66 euro per geregulariseerd jaar.

Door optelling van de jaarlijkse pensioentoeslagen in de jaren na de wettelijke pensioenleeftijd wordt berekend of de betaling van de regularisatiebijdrage financieel rendeert, en, zo ja, na hoeveel pensioenjaren het individu zijn regularisatiebijdrage heeft terugverdiend. Deze berekening gebeurt op basis van netto regularisatiebijdragen en netto pensioenen en houdt rekening met een actualisatievoet van 1 %. Ze wordt uitgevoerd voor verschillende inkomensniveaus.

Volgende situaties zijn mogelijk:

- Er is geen nettopensioentoeslag. Het individu haalt geen financieel voordeel uit een regularisatie.
- Er is een pensioentoeslag, die evenwel klein is. Het duurt bijgevolg zeer lang (of het individu zou heel lang moeten leven) om een financieel voordeel te verkrijgen.
- Er is een pensioentoeslag en het individu zou een financieel voordeel hebben bij regularisatie, rekening houdend met zijn levensverwachting.

Tijdens de overgangperiode is de regularisatiebijdrage onafhankelijk van de leeftijd waarop men regulariseert. Hieruit volgt dat hoe dichterbij de pensioenleeftijd staat op het moment van de regularisatieaanvraag, hoe sneller de regularisatiebijdrage zal worden terugverdiend (of hoe korter de nodige pensioneringstijd om een financieel voordeel uit de regularisatie te halen). Na de overgangperiode is het, gegeven het profiel van de bijdragen, minder voordelig om te regulariseren voor diegenen die meer dan 10 jaar zijn afgestudeerd. Regularisatie rendeert niet indien de pensioenen zich bevinden in de inkomensschijven waarin de toename van het brutopensioen niet resulteert in een stijging van het nettopensioen door hogere belastingen. In het bijzonder voor de brutojaarpensioenen tussen 15 600 euro en 16 500 euro zorgt de fiscaliteit voor een zeer laag, of zelfs onbestaand nettorendement van de regularisatie van de studieperioden. Bij de hogere inkomensschijven neemt het aantal jaren nodig om een financieel rendement te halen uit de regularisatie toe naarmate het inkomen hoger is (of het aantal geregulariseerde studiejaren groter is) omwille van de progressiviteit van de belastingen. Bij de lagere inkomensschijven is de leeftijd waarop een financieel voordeel bereikt wordt (eerder) onafhankelijk van het inkomensniveau (of van het aantal geregulariseerde studiejaren).

Merk ten slotte op dat deze publicatie beperkt is tot de evaluatie van de financiële stimulans van de hervormde wetgeving inzake de regularisatie van de studiejaren in de werknemersregeling. Een recent rapport van het Federaal Planbureau (zie De Vil et al., 2017) raamt de effecten van deze hervorming onder meer op het aantal regularisaties. Bovendien wordt in dat rapport ook de situatie in de pensioenregeling van zelfstandigen en ambtenaren besproken.

Synthèse

Le 14 février 2017, le Conseil des ministres prenait la décision d'harmoniser la prise en compte des années d'études dans le calcul du montant de la pension dans les trois régimes de pension. Le présent Working Paper s'intéresse à la nouvelle législation en matière de régularisation des années d'études dans le régime salarié. En particulier, il traite au travers de cas-types de deux questions. Dans quels cas la régularisation des années d'études est-elle avantageuse ? Le cas échéant, combien d'années d'études est-il intéressant de régulariser ? Pour répondre à ces questions, nous comparons, au fil des années suivant le départ à la retraite, l'augmentation de la pension de retraite nette consécutive à la régularisation avec la valeur actualisée de la cotisation de régularisation. Un individu rationnel est susceptible de régulariser des années d'études si cette régularisation lui confère un avantage financier, plus précisément, si le supplément de pension de retraite qu'il escompte percevoir tout au long de sa retraite (compte tenu de son espérance de vie) excède le montant de la cotisation de régularisation.

La cotisation de régularisation varie selon la période où la demande de régularisation est introduite. Durant une période transitoire, entre le 1er juin 2017 et le 31 mai 2020, les années d'études à partir du 20e anniversaire peuvent être régularisées moyennant une cotisation forfaitaire de 1 500 euros par année d'études (montant exprimé à l'indice-pivot actuel de 138,81). Au-delà de cette période transitoire, la cotisation de régularisation reste de 1 500 euros si la demande de régularisation intervient dans les dix ans qui suivent l'obtention du diplôme. Passé ce délai, son montant est plus élevé et est un pourcentage de la valeur actualisée – au moment de la demande – de l'accroissement de la pension de retraite correspondant à la régularisation des années d'études. Ce pourcentage varie de 50 à 95 % et est d'autant plus élevé que le nombre d'années écoulées depuis la fin des études est important. La cotisation de régularisation est assimilée à une cotisation de sécurité sociale déductible des revenus imposables à l'impôt des personnes physiques et procure à ce titre un avantage fiscal calculé au taux marginal.

Dans le calcul de la pension, une année d'étude est valorisée à 20 000 euros (montant exprimé à l'indice-pivot actuel de 138,81). Cela représente une augmentation du montant annuel brut d'une pension au taux isolé de 266,66 euros par année d'études régularisée.

En cumulant les augmentations annuelles de pension au cours des années qui suivent une retraite à l'âge légal, on détermine si le paiement d'une cotisation de régularisation est financièrement avantageux et, le cas échéant, au terme de combien d'années de séjour dans le régime de retraite. Cette comparaison est réalisée sur la base de montants nets de cotisation et de pension, compte tenu d'un taux d'actualisation de 1 %. Elle est réalisée pour différents niveaux de revenus.

Les situations suivantes peuvent se présenter :

- La pension nette n'augmente pas. L'individu ne tire aucun avantage financier d'une régularisation éventuelle.
- La pension augmente mais modérément. L'individu concerné doit espérer vivre très longtemps avant de tirer un avantage financier d'une régularisation.

- La pension augmente suffisamment et l'individu devrait tirer un avantage financier d'une régularisation compte tenu de son espérance de vie.

Durant la période transitoire, le montant de la cotisation de régularisation est indépendant de la durée écoulée depuis la fin des études. Dès lors, la durée de séjour à la retraite nécessaire pour tirer un avantage financier d'une régularisation sera d'autant moins longue que la demande de régularisation est proche de l'âge de la retraite. Au-delà de la période transitoire, la régularisation est, vu le profil des cotisations, moins avantageuse lorsqu'elle est effectuée plus de dix ans après l'obtention du diplôme. La régularisation n'est pas avantageuse lorsque le montant de la pension se situe dans des tranches de revenus où la fiscalité réduit très fortement en termes nets tout accroissement de la pension brute. En particulier pour les pensions comprises entre 15 500 et 16 600 euros bruts par an, l'avantage d'une régularisation est faible voire nul en termes nets. Pour les tranches supérieures de revenus, un avantage financier est obtenu après un séjour à la retraite d'autant plus long que le revenu est élevé (ou que le nombre d'années d'études régularisées est important), en raison de la progressivité de l'impôt. Pour les tranches inférieures de revenus, l'âge à partir duquel un avantage financier est obtenu est peu sensible au niveau de revenu (ou au nombre d'années d'études régularisées).

Notons enfin que cette analyse se limite à l'évaluation de l'incitation financière de la nouvelle législation sur la régularisation des périodes d'études dans le régime salarié. Un rapport récent du Bureau fédéral du Plan (voir De Vil et *al.*, 2017) propose une estimation des effets de cette nouvelle législation, notamment, sur le nombre de cas de régularisation. En outre, ce rapport récent s'intéresse également à la situation du régime indépendant et du régime de la fonction publique.

1. Inleiding

Op 24 februari 2017 besliste de Ministerraad om het in aanmerking nemen van de studieperioden in de pensioenberekening te harmoniseren in de drie pensioenregelingen. Deze Working Paper gaat in op de nieuwe wetgeving inzake regularisatie van de studiejaren in de werknemersregeling. Meer bepaald worden op basis van een typegevallenstudie twee vragen behandeld: in welke gevallen is het voordelig om studiejaren te regulariseren en, indien dat het geval is, hoeveel studiejaren worden dan geregulariseerd? Om die vragen te beantwoorden, wordt in elk jaar na de pensionering de toename van het nettorustpensioen als gevolg van de geregulariseerde studiejaren vergeleken met de actuele waarde van de betaalde regularisatiebijdrage. Een rationeel individu zal studiejaren regulariseren indien hij een financieel voordeel haalt uit de regularisatie. Dat voordeel bestaat indien de toename van het rustpensioen dat hij gedurende zijn hele pensionering zal ontvangen (rekening houdend met zijn levensverwachting) groter is dan de regularisatiebijdrage.

Het volgende deel van deze publicatie beschrijft de nieuwe maatregel in de werknemersregeling. Om de huidige situatie te kennen, verwijzen we naar het rapport van het Kenniscentrum Pensioenen - Federaal Planbureau, Stravrevska, V., *“Studieperiodes in de drie voornaamste rustpensioenregelingen. Een overzicht van het wettelijke kader en gegevensanalyse”*, april 2016. In deel drie wordt het methodologische kader beschreven. In het laatste deel worden de resultaten besproken.

2. Beschrijving van de hervorming

2.1. Gemeenschappelijke kenmerken van de regularisatie in de drie wettelijke pensioenregelingen

Een werknemer, zelfstandige of ambtenaar kan het minimale aantal studie jaren dat vereist is voor het behalen van een diploma regulariseren. Het gaat over de diploma's van het universitair en niet-universitair hoger onderwijs en van het hoger technisch, zeevaart- of kunstonderwijs met volledig leerplan. Ook gelijkwaardig erkende buitenlandse diploma's komen in aanmerking. De regularisatie van de periode waarin men een doctoraatsthesis voorbereidt, wordt – op voorwaarde dat men het doctoraat behaalt – beperkt tot twee jaar. Voor het behalen van een beroepskwalificatie wordt die periode beperkt tot het minimale aantal studie jaren dat daarvoor vereist is.

De regularisatie wordt in aanmerking genomen in de regeling waarin het individu zich bevindt op het moment van de aanvraag. Wie onder geen enkel wettelijke pensioenregeling valt, kan de aanvraag indienen bij de regeling waartoe hij het laatst behoorde.

De regularisatiebijdrage is afhankelijk van het moment waarop de aanvraag tot regularisatie wordt ingediend. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen een aanvraag in de periode van 10 jaar die volgt op het behalen van het diploma, doctoraat of beroepskwalificatie en de periode die daarop volgt. Bovendien is er een overgangsmaatregel voorzien.

Een persoon kan maximaal 2 aanvragen tot regularisatie indienen over alle pensioenregelingen heen en moet binnen de zes maanden de regularisatiebijdragen storten. Die bijdragen zijn als socialezekerheidsbijdragen aftrekbaar tegen het marginale belastingtarief in de personenbelasting. De bijdragen worden in geen geval terugbetaald.

De langstlevende echtgenoot kan niet langer de regularisatie aanvragen als de werkende overlijdt.

Voor de berekening van de bijdrage voor de studieperioden om een diploma te behalen, rekent men steeds met studie jaren van twaalf maanden (of vier kwartalen). Voor de berekening van de bijdrage voor studieperioden waarin men doctoreert of een beroepsstage volgt, wordt de bijdrage vastgesteld op basis van de duur van die periode.

2.2. Regulariseren in de werknemersregeling

De regularisatiebijdrage

In het huidige systeem kunnen enkel de studieperioden na de 20ste verjaardag worden geregulariseerd. Die leeftijdsgrens vervalt in de voorgestelde hervorming na de overgangsperiode.

De berekening van de regularisatiebijdrage verschilt naargelang van de periode waarin de regularisatie wordt aangevraagd. Er wordt een onderscheid gemaakt naargelang de regularisatie al dan niet binnen

de tien jaar na het beëindigen van de studies wordt aangevraagd. Bovendien wordt in een driejarige overgangperiode voorzien.

De aanvraag vindt plaats binnen de 10 jaar na het behalen van het diploma, het doctoraat of de beroepskwalificatie

De regularisatiebijdrage bedraagt 1 500 euro per te regulariseren studiejaar (aan de huidige index van 138,81). Dat bedrag is gekoppeld aan de consumptieprijnsindex. De regularisatiebijdrage is het bedrag dat van toepassing is op het moment van de aanvraag tot regularisatie.

De aanvraag vindt plaats na het verstrijken van 10 jaar na het behalen van het diploma

In dit geval bedraagt de regularisatiebijdrage een percentage (tussen 50 en 95 %) van de actuele waarde – op het moment van de aanvraag – van de toename van het rustpensioen (zie deel 2.2) die het gevolg is van de toevoeging van de geregulariseerde studieperioden. Die actuele waarde wordt berekend aan de hand van een interestvoet van 1 % en de uniseks XR-sterftetafels die worden vastgesteld in het koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit. Op die sterftetafel wordt een leeftijdscorrectie van 5 jaar toegepast (om ze aan te passen aan de huidige situatie). Bij de berekening van de actuele waarde van de bijdrage wordt verondersteld dat het rustpensioen vanaf de wettelijke pensioenleeftijd wordt uitbetaald.

Het bovenvermelde percentage bedraagt:

- 50 % als de regularisatieaanvraag meer dan tien jaar – maar vóór twintig jaar – na het behalen van het diploma plaatsvindt;
- 70 % als de regularisatieaanvraag meer dan twintig jaar – maar vóór dertig jaar na het behalen van het diploma plaatsvindt;
- 85 % als de regularisatieaanvraag meer dan dertig jaar – maar vóór veertig jaar – na het behalen van het diploma plaatsvindt;
- 95 % als de regularisatieaanvraag meer dan veertig jaar na het behalen van het diploma plaatsvindt.

Overgangsmaatregel

Wie nog geen rustpensioen heeft op 31 mei 2017 en nog niet (al) zijn studiejaar heeft geregulariseerd, ongeacht de termijn waarin hij/zij zich bevindt na het behalen van een diploma, kan van de overgangsmaatregel gebruikmaken. Hij/zij heeft de mogelijkheid de studiejaar te regulariseren tegen het forfaitair bedrag van 1 500 euro tussen 1 juni 2017 en 31 mei 2020. Tijdens de overgangsmaatregel kunnen geen studieperioden die vóór de leeftijd van 20 jaar zijn afgelegd, geregulariseerd worden.

De pensioenberekening

Geregulariseerde perioden worden gewaardeerd tegen het forfaitair bedrag van de regularisatiebijdrage gedeeld door 7,5 % ($1\,500 \text{ euro} / 7,5 \% = 20\,000 \text{ euro}$). Het loonplafond is niet van toepassing op het loon voor de waarderingen van de geregulariseerde studieperioden (als werk en studies worden gecumuleerd). Het forfaitair bedrag wordt vervolgens vermenigvuldigd met een

herwaarderingscoëfficiënt. Die wordt op zijn beurt verkregen door het indexcijfer waaraan de lopende pensioenen worden uitbetaald te delen door het gemiddelde van de maandelijkse indexcijfers van de consumptieprijzen van het jaar waarin de aanvraag tot regularisatie wordt ingediend. Aan de huidige index betekent dit een pensioenvoordeel van 266,66 euro per geregulariseerd studiejaar voor een alleenstaande en 333,33 euro voor een gezinspensioen: respectievelijk 60 % en 75 % van 1/45e van 20 000 euro.

3. Methodologie

De regularisatie van de studieperioden wordt financieel aantrekkelijk als de nettopensioentoe name de nettoregularisatiebijdrage dekt in de periode die overeenstemt met de gemiddelde resterende levensverwachting op pensioenleeftijd.

3.1. Algemene principes

Bij de berekeningen van de regularisatiebijdragen en pensioentoe names worden de volgende factoren in rekening gebracht:

1. Studieperioden en geregulariseerde studieperioden

De beslissing van het individu over het aantal te regulariseren studieperioden wordt beïnvloed door de verhoging van het netto pensioeninkomen in functie van het aantal geregulariseerde studieperioden. Het individu heeft de mogelijkheid om één, meerdere of alle studieperioden te regulariseren. In de werknemersregeling kunnen studiejaren per volledig jaar geregulariseerd worden. De perioden tijdens dewelke een doctoraatsthesis wordt voorbereid of de perioden van beroepsstages kunnen geregulariseerd worden afhankelijk van de duur van de studieperiode, met een maximale duur van twee jaar in het geval van een doctoraatsthesis. In deze publicatie worden de studieperioden per volledig jaar geregulariseerd.

2. Regularisatieperiode (periode waarin de aanvraag tot regularisatie van studieperioden wordt ingediend)

In deze publicatie wordt voor elke mogelijke regularisatieperiode een typegeval uitgewerkt en wordt de regularisatiebijdrage berekend. Bij deze berekening:

- wordt verondersteld dat de studies onmiddellijk na de middelbare school werden aangevat en dat het diploma werd verkregen in het minimale aantal studieperioden. Zo wordt de universitaire graad waarvoor drie jaar nodig is, op de leeftijd van 21 jaar behaald.
- wordt de actuele waarde van de brutopensioentoe names – waarvan de regularisatiebijdrage een percentage is – berekend zoals in het wetsvoorstel wordt bepaald: op basis van de XR-sterftetafel, met een leeftijdscorrectie van vijf jaar en rekening houdend met een interestvoet van 1 %. In deze publicatie wordt de actuele waarde in het laatste jaar van elke regularisatieperiode berekend. Voor een individu dat een studieperiode van drie jaar wil regulariseren in een periode van meer dan tien jaar na het behalen van het diploma, maar alleszins binnen de termijn van twintig jaar, wordt de regularisatiebijdrage bepaald in het jaar waarin het individu de leeftijd van 41 jaar bereikt ($18 + 3 + 20 = 41$). Indien het individu nog één jaar langer wacht met de regularisatie betaalt hij volgens de wetgeving een hoger percentage van de actuele waarde van de pensioentoe names.
- wordt in de laatst mogelijke regularisatieperiode (meer dan 40 jaar na het behalen van het diploma) rekening gehouden met de pensioenleeftijd en de loopbaanduur. Regulariseren is mogelijk tot één jaar voor de pensioenleeftijd.

3. Pensioenleeftijd

Er wordt verondersteld dat iedereen met pensioen gaat op de wettelijke pensioenleeftijd. Met die veronderstelling wordt het gemakkelijker om het jaar te bepalen waarin de regularisatiekosten volledig zijn terugverdiend door de verhoging van het rustpensioen en het individu dus een financieel voordeel heeft.

4. Het jaar van pensionering

Drie voorbeelden van pensioneringsjaren worden weerhouden bij de analyse van de periode na de overgangsmaatregel: het jaar 2023 bij de wettelijke pensioenleeftijd van 65 jaar, het jaar 2026 bij de wettelijke pensioenleeftijd van 66 jaar en het jaar 2060 bij de wettelijke pensioenleeftijd van 67 jaar. In de analyse van de periode tijdens de overgangsmaatregel wordt ook de leeftijd van de individuen in rekening genomen. Het jaar van pensionering is afhankelijk van de leeftijd van de individuen die een aanvraag tot regularisatie tijdens de overgangsmaatregel indienen.

5. Loopbaan

Het verschil in de loopbaanduur is van belang voor de toepassing van het minimumrecht per loopbaanjaar en het gewaarborgd minimumpensioen. De loopbaanduur gaat van 1 jaar tot 48 jaar.

6. Brutoloon op jaarbasis

De toename van de brutopensioeninkomens als gevolg van de geregulariseerde studieperioden kan verschillende gevolgen voor het nettopensioen hebben. Bij de berekening van het brutopensioenbedrag wordt verondersteld dat het inkomen per loopbaanjaar in constante prijzen onveranderd blijft voor een individu dat gedurende zijn/haar loopbaan voltijds heeft gewerkt. De inkomensniveaus gebruikt bij de simulaties zijn gebaseerd op de meest voorkomende pensioenniveaus in de verdeling van het brutorustpensioen op wettelijke pensioenleeftijd voor een alleenstaande volgens de gegevens van het Pensioenkadaster in 2012.

7. Interestvoet

De actuele waarde van de pensioentoenames – die worden gebruikt om de regularisatiebijdrage voor de regularisaties na de eerste tien jaar na het behalen van het diploma te bepalen – wordt berekend aan de hand van een interestvoet van 1 %. Bij de berekening van het break-evenpunt (d.w.z. hoeveel jaar het duurt alvorens een gepensioneerde zijn regularisatiebijdrage heeft terugverdiend door de pensioentoenames) is het noodzakelijk de waarde te berekenen van de regularisatiebijdrage op het moment van de pensionering en in de jaren die daarop volgen. Hiervoor wordt ook een interestvoet van 1 % gebruikt.

8. Geslacht

Om rekening te houden met het verschil in levensverwachting tussen mannen en vrouwen worden de berekeningen per geslacht uitgevoerd.

9. Fiscaliteit

De beslissing of en wanneer het regulariseren van de studieperioden financieel voordelig is voor het individu, zal gebeuren op basis van het nettopensioenbedrag. Een brutoverhoging van het rustpensioen leidt immers niet altijd in dezelfde verhouding tot een verhoging van het nettorustpensioen, en leidt soms zelfs helemaal niet tot een verhoging. Er wordt ook rekening gehouden met de aftrekbaarheid van de te betalen premie, de nettobijdrage (zie deel 3.4).

10. Pensioen

De regeling is enkel van toepassing op rustpensioenen.

3.2. Veronderstellingen voor de werknemersregeling

In de werknemersregeling worden volgende bijkomende veronderstellingen gemaakt:

- De werknemer blijft tijdens de volledige loopbaan in de werknemersregeling.
- De eenheid van loopbaan wordt volgens de huidige wetgeving toegepast. Het individu kan zijn/haar loopbaanduur perfect voorspellen.
- Het brutopensioen is volgens het bedrag als alleenstaande berekend.
- Omdat de regularisatiebijdrage wordt betaald op actieve leeftijd is het noodzakelijk om een hypothese te formuleren betreffende de gezinstoestand. Wij veronderstellen telkens dat het om een ongehuwde persoon zonder kinderen gaat.
- Na het behalen van het diploma, het doctoraat of de beroepskwalificatie wordt het individu onmiddellijk actief op de arbeidsmarkt.
- Het is onmogelijk studieperioden te regulariseren in het jaar waarin het individu met pensioen gaat.
- In de berekening van het nettorustpensioen wordt geen rekening gehouden met de maatregelen inzake personenbelasting in het kader van het taxshift-pakket. De herziening van de belastingvrije som zou een impact hebben op de berekening van het netto pensioen (zie, bijvoorbeeld, Economische Vooruitzichten 2017-2022, versie van maart 2017, p.11).
- In geval van een onvolledige loopbaan wordt er geen rekening gehouden met de opdeling van de loopbaan in jaren. Om deze reden is het onmogelijk per individu rekening te houden met het loonplafond in elk jaar van de loopbaan. Wij veronderstellen een loonplafond zoals in 2016, met name 54 648,70 euro aan de huidige spilindex.
- De bijzondere pensioenregelingen, met name die van mijnwerkers, zeevarenden, vliegend personeel en burgerluchtvaart, worden buiten beschouwing gelaten.

3.3. Berekening van de brutoregularisatiebijdrage

Zoals beschreven in deel 2 is de mogelijkheid om studieperioden te regulariseren in de werknemersregeling niet langer beperkt tot de eerste tien jaar na het behalen van het diploma, zoals het geval was onder de vorige wetgeving. Hier bespreken wij de berekening van de regularisatiebijdrage in alle periodes waarin een aanvraag tot regularisatie kan worden ingediend.

Door de bijdragepercentages op de actuele waarde van de pensioentoeename toe te passen, is de bijdrage hoger voor de oudere generaties die niet in de overgangperiode hebben geregulariseerd. De individuen die nog op de wettelijke pensioenleeftijd van 65 jaar en 66 jaar met pensioen kunnen gaan, werden ten laatste in respectievelijk 1959 en 1960 geboren.¹ In overeenstemming met de veronderstelling dat studies in het hoger onderwijs onmiddellijk na het behalen van een diploma secundair onderwijs worden aangevat, kunnen beide groepen niet meer regulariseren in de eerste tien,

---

¹ Wij maken hier gebruik van de verschuivingshypothese, zoals in de projecties van de kosten van de vergrijzing op lange termijn (zie, bijvoorbeeld, Hoge Raad van Financiën - Studiecommissie voor de Vergrijzing - Jaarlijks verslag 2016). Volgens deze hypothese gaat niemand met pensioen in het jaar van verhogen van de wettelijke pensioenleeftijd. In deze publicatie wordt geen rekening gehouden met de mogelijkheid om vervroegd met pensioen te gaan.

twintig of dertig jaar na het behalen van het diploma. Voor die individuen wordt het break-evenpunt voor de regularisatieperioden tijdens de overgangsmaatregel berekend, van dertig tot veertig jaar en meer dan veertig jaar na het behalen van het diploma.

In deze publicatie worden alleen de resultaten besproken voor de individuen die op de wettelijke pensioenleeftijd van 67 jaar met pensioen gaan. Op die manier krijgt men een beter overzicht van het potentiële rendement van de regularisatie per regularisatieperiode (tien, twintig, dertig, veertig en meer dan veertig jaar na het behalen van het diploma en tijdens de overgangsperiode).²

Indien de aanvraag tot regularisatie wordt ingediend binnen de eerste tien jaar na het behalen van het diploma of tijdens de overgangsperiode, bedraagt de regularisatiebijdrage 1 500 euro per gereguleerde studieperiode. De bijdrage voor de regularisatieperioden na de eerste tien jaar na het behalen van het diploma wordt berekend volgens vergelijking (1):

$$b_t = p_p * \left[\frac{l_w}{l_t} * \frac{1}{1,01^{w-t}} \right] * \left[\left(\sum_{j=1}^{116-w} \frac{l_{w+j}}{l_w} * \frac{1}{1,01^j} \right) + 1 \right] * \frac{20\,000 * 0,6}{45} \quad (1)$$

(C)   (B)   (A)

De regularisatiebijdrage wordt berekend door van alle pensioentoesnames (A) de actuele waarde te nemen (B) op de pensioenleeftijd en dan te actualiseren tot de leeftijd waarop de aanvraag tot regularisatie (C) wordt ingediend. De uiteindelijke regularisatiebijdrage bedraagt een percentage van die actuele waarde.

In vergelijking (1) verwijst b_t naar de regularisatiebijdrage betaald op leeftijd t op het moment van het indienen van de aanvraag tot regularisatie. Zoals beschreven onder deel 3.1, wordt verondersteld dat een individu regulariseert in het laatste jaar van de regularisatieperiode. Voor een houder van een diploma van vier jaar hoger onderwijs die in het laatste jaar van de regularisatieperiode 11-20 jaar, 21-30 jaar en 31-40 jaar of meer dan 40 jaar na het behalen van het diploma regulariseert, zou t de volgende waardes aannemen: $t \in \{42, 52, 62, 66\}$.³ Tabel 1 geeft een overzicht van de leeftijd in het jaar waarin de aanvraag tot regularisatie wordt ingediend, in functie van het aantal studieperioden.

² De resultaten voor de wettelijke pensioenleeftijd van 65 jaar en 66 jaar zijn beschikbaar op aanvraag.

³ De leeftijd twintig jaar na het behalen van het diploma bedraagt $18 + 4 + 20 = 42$. In de volgende regularisatieperiode, dertig jaar na het behalen van het diploma, zou het individu 52 jaar oud zijn, terwijl als hij/zij in de regularisatieperiode 31-40 jaar de aanvraag tot regularisatie indient, hij/zij de leeftijd van 62 zou hebben. In de laatste regularisatieperiode neemt t de waarde aan van de leeftijd één jaar voor de wettelijke pensioenleeftijd.

Tabel 1 Leeftijd in het jaar van de aanvraag tot regularisatie van studieperioden bij een wettelijke pensioenleeftijd van 67 jaar
Aantal jaren

Aantal studieperioden	Leeftijd tien jaar na het behalen van het diploma	Leeftijd twintig jaar na het behalen van het diploma	Leeftijd dertig jaar na het behalen van het diploma	Leeftijd veertig jaar na het behalen van het diploma	Leeftijd meer dan veertig jaar na het behalen van het diploma
2	30	40	50	60	64
3	31	41	51	61	65
4	32	42	52	62	66
5	33	43	53	63	66
6	34	44	54	64	66
7	35	45	55	65	66

De parameter l_t in vergelijking (1) verwijst naar het aantal personen in leven op de leeftijd waarop de regularisatieaanvraag t wordt ingediend volgens de uniseks XR-sterftetafels, die in het koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit⁴ worden beschreven en l_w verwijst naar het aantal personen in leven op wettelijke pensioenleeftijd w . De verhouding van die twee grootheden drukt de kans uit dat een persoon de periode tussen de regularisatie en zijn pensionering overleeft. Door die verhouding samen te nemen met de actualisering aan de hand van een interestvoet van 1 %, kan de actuele waarde van de pensioentoeename worden berekend.⁵

In de vergelijking staat $j = 1, \dots, 116 - w$ voor het aantal jaren dat een individu kan leven na zijn/haar pensionering op de wettelijke pensioenleeftijd. De brutowaarde van de pensioentoeename is gelijk aan $(20\,000 \text{ euro}/45) * 0,6$ of 266,67 euro. De parameter p_p staat voor het percentage dat wordt toegepast op de actuele waarde van de pensioentoeename (50 %, 70 %, 85 % of 95 %). Dat percentage wordt per regularisatieperiode bepaald en stijgt naarmate er meer tijd verstrijkt tussen het behalen van het diploma en de regularisatie (zie deel 2.2).

Uit vergelijking (1) volgt dat de regularisatiebijdrage die in eenzelfde regularisatieperiode en op eenzelfde leeftijd wordt betaald lager is voor individuen waarop een hogere wettelijke pensioenleeftijd van toepassing is. Dat komt door:

- de lagere actuele waarde op de wettelijke pensioenleeftijd van de pensioentoenames, omdat minder toekomstige pensioenen worden verdisconteerd als de pensioenleeftijd wordt verhoogd;
- de lagere verdisconteringsfactor $1/(1,01^{w-t})$, omdat er meer tijd is tussen de regularisatie en het moment waarop het individu met pensioen gaat en
- de lagere waarde van l_w/l_t , aangezien minder individuen in leven zijn op een hogere wettelijke pensioenleeftijd.

⁴ Op de XR-sterftetafels wordt een leeftijdscorrectie van vijf jaar toegepast, zie deel 2.2.

⁵ Het gebruik van de interestvoet, de sterftetafel en de leeftijdscorrectie wordt bepaald in artikel 2, lid 1 van het koninklijk besluit van 23 december 2016.

3.4. Berekening van de nettoregularisatiebijdrage

De regularisatiebijdrage is gelijkgesteld met een persoonlijke socialezekerheidsbijdrage die fiscaal aftrekbaar is, zoals beoogd in artikel 52, 7° Wetboek Inkomstenbelasting 1992.

Dat houdt in dat de regularisatiebijdrage fiscaal aftrekbaar is tegen het marginale belastingtarief in de personenbelasting. In deze publicatie wordt het marginale belastingtarief bepaald aan de hand van het loon dat ook werd gebruikt om het pensioenbedrag te berekenen.

Er wordt hiervoor rekening gehouden met:

- de RSZ-bijdrage op het brutoloon van werknemers, die 13,07 % bedraagt;
- de werkbonus;
- de forfaitaire beroepskosten.

Het marginale belastingtarief wordt bepaald volgens de geldende inkomensschijven.

De nettoregularisatiebijdrage is dan gelijk aan de brutobijdrage verminderd met het fiscaal aftrekbaar gedeelte van de bijdrage.

$$b_t^{netto} = b_t^{bruto} * (1 - \%marg) \quad (2)$$

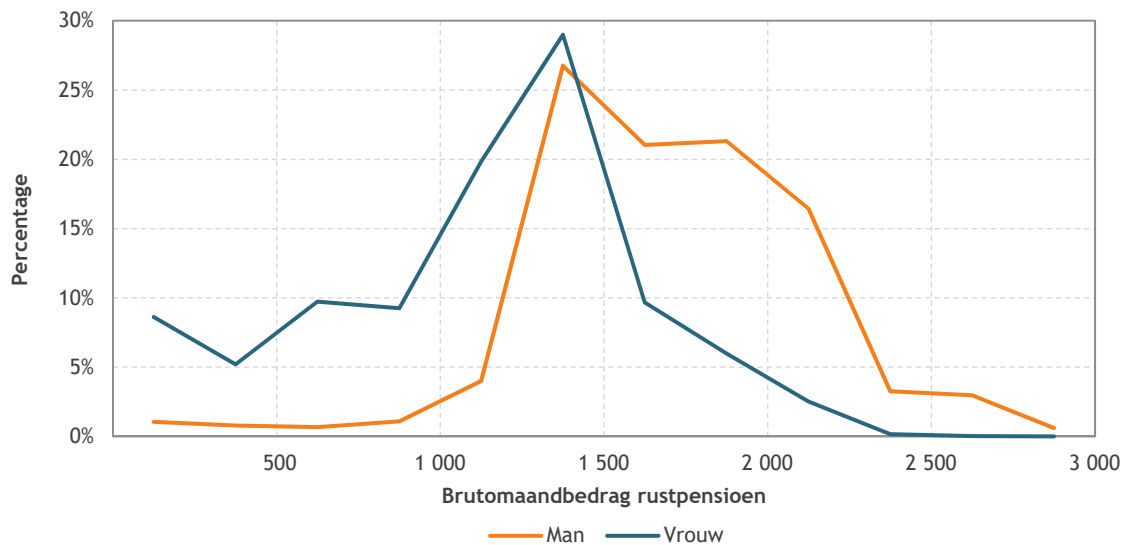
3.5. Berekening van het brutopensioen

Het brutopensioen P betaald vanaf de wettelijke pensioenleeftijd voor een alleenstaande met een loopbaanduur $d = 1, \dots, 48$, wordt berekend zoals in vergelijking (3):

$$P = \frac{0,6 * d * bw}{45} \quad (3)$$

In die vergelijking verwijst d naar de loopbaanduur en bw naar de brutowedde. In die berekening wordt verondersteld dat het inkomensniveau per loopbaanjaar – uitgedrukt in constante prijzen – gelijk blijft voor een individu dat gedurende zijn/haar loopbaan voltijds heeft gewerkt. De inkomensniveaus die gebruikt zijn bij de simulaties zijn gebaseerd op de meest voorkomende pensioenniveaus in de verdeling van het brutorustpensioen op wettelijke pensioenleeftijd voor een alleenstaande volgens de gegevensbank van het Pensioenkadaster in 2012. Figuur 1 geeft de verdeling van de gepensioneerden volgens de brutomaandbedragen van het rustpensioen:

Figuur 1 Het aandeel rustgepensioneerden ten opzichte van het totale aantal rustgepensioneerden volgens brutomaandbedrag van het rustpensioen
Percentage

Bron: Pensioenkadaster 2012, eigen werk

Op basis van die pensioenbedragen worden de meest voorkomende inkomensniveaus berekend. De maandbedragen van het brutorustpensioen voor een alleenstaande worden gedeeld door 0,6 en vermenigvuldigd met de breuk 45/42,4. De teller 42,4 verwijst naar de gemiddelde loopbaanduur van de theoretische 'stock' rustgepensioneerden in 2012 op de leeftijd van 65 jaar. Die theoretische 'stock' rustgepensioneerden in 2012 werd berekend door het aantal nieuwe rustgepensioneerden, per loopbaanduur, van de leeftijd van 65 jaar in 2012, 64 jaar in 2011, 63 jaar in 2010, 62 jaar in 2009 en 61 jaar in 2008 op te tellen⁶. Aan de hand van figuur 1 werden de volgende brutomaandbedragen van het rustpensioen geselecteerd, die het vaakst voorkomen: 1 125 euro, 1 375 euro, 1 625 euro, 1 875 euro en 2 125 euro. Aan de hand van die bedragen werden de volgende inkomensniveaus afgeleid: 23 869 euro, 29 176 euro, 34 482 euro, 39 789 euro en 45 096 euro.⁷

Het brutopensioen (dat geen rekening houdt met de geregulariseerde studieperioden) wordt vervolgens vergeleken met het brutopensioen gebaseerd op het minimumrecht per loopbaanjaar na de vervulling van de loopbaanduurvoorwaarde.⁸ Bovendien wordt nagegaan of het pensioen berekend op basis van het minimumrecht het maximum van 14 870,43 euro (vermenigvuldigd met de loopbaanbreuk) niet overschrijdt. Als er wordt uitgegaan van een constant inkomen per loopbaanjaar, wordt aan die pensioenbepijking bij de uitbetaling van een pensioen dat gebaseerd is op het minimumrecht altijd voldaan. Dat komt doordat 23 375,55 euro vermenigvuldigd met de loopbaanbreuk en met de

⁶ De eerste gegevens per loopbaanduur dateren van 2008. Die gegevens zijn afkomstig van de Rijksdienst voor Pensioenen. Daarom maken de gepensioneerden op de leeftijd van 60 jaar geen deel uit van deze theoretische 'stock'. Die theoretische 'stock' werd voor het jaar 2012 berekend om de coherentie met de Kadastergegevens te behouden en om de hervormingen van het pensioenstelsel door de regering-Di Rupo en de impact ervan op het aantal rustgepensioneerden niet te betrekken bij de analyse.

⁷ Dit zijn zowel voor mannen als voor vrouwen de meest voorkomende, maar de verdeling per inkomensniveau verschilt per geslacht. Zo hebben 831 000 mannen een brutopensioenbedrag van 1 125 euro per maand, ten opzichte van 360 000 vrouwen.

⁸ Aangezien het loon voor de berekening van het pensioenbedrag constant wordt gehouden voor de volledige loopbaan, bestaat die methode erin dat er steeds wordt gecontroleerd of het voordeliger is één loopbaanjaar te waarderen aan het werkelijke loon, dan wel aan het minimumrecht per loopbaanjaar.

coëfficiënt 0,6 kleiner is dan het bedrag van 14 870,43 euro vermenigvuldigd met de loopbaanbreuk. Het inkomensplafond voor de pensioenberekening is constant gehouden op het niveau van 2016.

Er wordt geen rekening gehouden met de geregulariseerde studieperioden bij het toetsen van de loopbaanvoorwaarden voor het minimumrecht per loopbaanjaar of voor het minimumpensioen bij de pensioenberekening.

Bij de berekening van het brutopensioen inclusief de studieperioden wordt een onderscheid gemaakt tussen vier types naargelang van de keuze om al dan niet studieperioden te regulariseren. Onder de huidige wetgeving inzake de eenheid van de loopbaan werd het break-evenpunt alleen voor het meest waarschijnlijke type berekend. Onder de veronderstelling dat het individu de lengte van zijn/haar loopbaanduur perfect kan voorspellen, is dit type als volgt beschreven:

- Indien de som van de loopbaanduur en het aantal geregulariseerde studieperioden kleiner is dan of gelijk aan 45 worden studieperioden geregulariseerd;
- Indien de som van de loopbaanduur en het aantal geregulariseerde studieperioden groter is dan 45 en
  - indien de loopbaanduur 45 jaar overschrijdt, worden geen studieperioden geregulariseerd;
  - indien de loopbaanduur korter is dan 45 jaar, worden de studieperioden in rekening genomen bij de brutopensioenberekening totdat een loopbaan van 45 jaar wordt bereikt.

Het hierboven beschreven type wordt 'type 1' genoemd. De andere mogelijke types worden beschreven ten opzichte van type 1. Indien de som van de loopbaanduur en het aantal geregulariseerde studieperioden groter is dan 45 en de loopbaanduur korter is dan 45 jaar, wordt bij de brutopensioenberekening in type 2 de studieperioden in rekening genomen, zodat die perioden de gewerkte loopbaanjaren vervangen. Types 3 en 4 zijn analoog aan types 1 en 2, behalve voor de regularisatiebeslissing indien de loopbaan langer is dan 45 jaar. In dat geval zullen die twee types studieperioden de loopbaanjaren vervangen. De berekening van het break-evenpunt voor die types zou van toepassing kunnen zijn als de veronderstelling inzake de eenheid van de loopbaan wordt gewijzigd. Bij elk typegeval wordt verondersteld om vanaf 1 tot het volledige aantal studieperioden te regulariseren, implicerend dat per type 27 combinaties tussen de studieperioden en geregulariseerde studieperioden bestaan⁹.

3.6. Berekening van het nettopensioen

De beslissing of en wanneer het regulariseren van studieperioden financieel voordelig is voor het individu zal gebeuren op basis van het nettopensioenbedrag. Een brutoverhoging van het rustpensioen leidt immers niet altijd in dezelfde verhouding tot een verhoging van het nettorustpensioen, en leidt soms zelfs helemaal niet tot een verhoging.

---

⁹ Een persoon kan één of twee van twee studiejaren regulariseren, één, twee of drie van drie studiejaren regulariseren, enz.

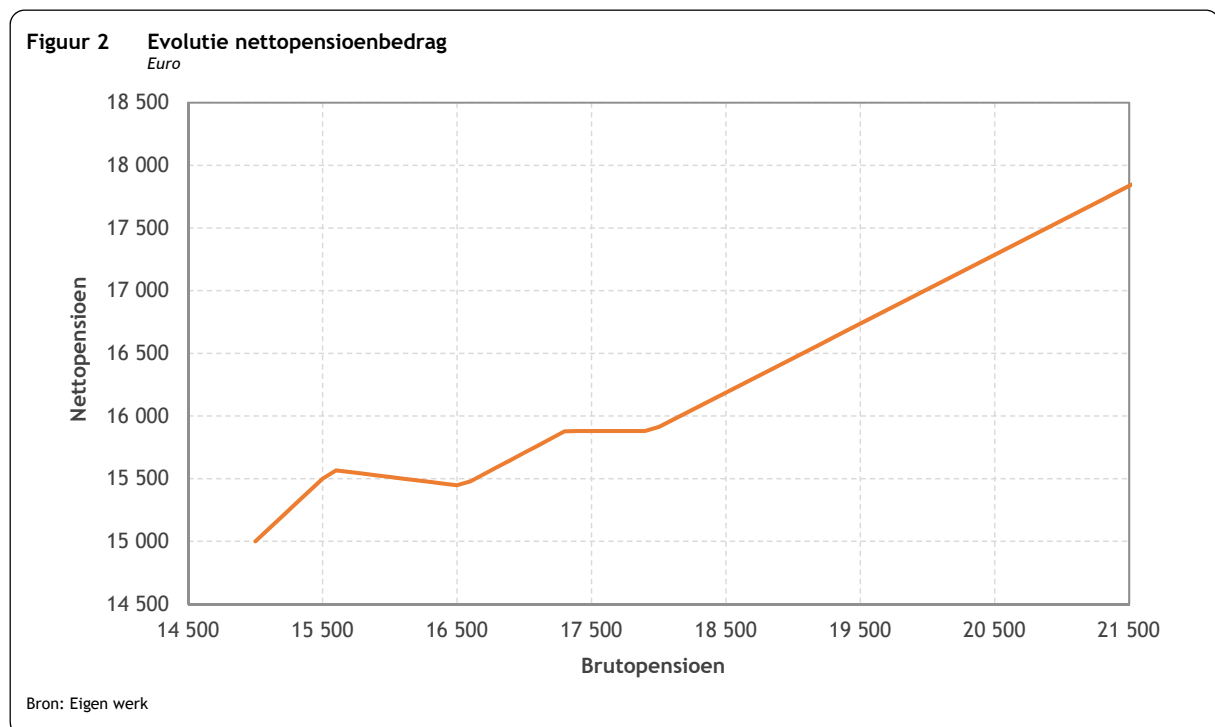
Bij de berekening van het nettopensioen wordt rekening gehouden met:

- de ZIV-bijdrage (ziekte- en invaliditeitsverzekering);
- de solidariteitsbijdrage;
- de basisbelasting;
- de belastingvrije som en de bedrijfsvoorheffing op de belastingvrije som;
- om te slane belasting;
- de belastingvermindering voor pensioenen, volgens art. 152 WIB92;
- de terugname van de vermindering, volgens art. 152bis WIB92;
- de beperking tot de evenredige belasting, volgens art. 153 WIB92;
- de bijkomende vermindering, volgens art. 154, §1 & §2, 1° WIB92.

De bijdrage wordt betaald tijdens de actieve periode van het individu en er wordt verondersteld dat het telkens om een ongehuwd individu zonder kinderen gaat.

De taxshift wordt niet in rekening genomen bij de berekening van het nettopensioen.

Figuur 2 toont voor verschillende brutopensioenbedragen (horizontale as) het overeenstemmende nettopensioen (verticale as). De nettopensioenen zijn berekend door de bovenvermelde elementen toe te passen.

Wat meteen opvalt, is dat vanaf 15 518,54 euro een toename van het brutopensioenbedrag gepaard gaat met een daling van het nettopensioenbedrag. We gaan in deze publicatie niet dieper in op de achterliggende oorzaak van die daling en vermelden alleen dat de oorzaak ligt bij de bijkomende

vermindering voor pensioenen volgens art. 154 WIB92. De Minister van Pensioenen heeft de opdracht gegeven een oplossing te vinden voor dit verschijnsel. In afwachting van de bekendmaking van deze oplossing wordt gewerkt met de huidige regels. Indien we veronderstellen dat de oplossing zou bestaan uit het verzekeren dat een brutopensioensverhoging geen negatieve gevolgen heeft op het nettopensioen, dan zal het voor een individu nog steeds niet interessant zijn studieperioden te regulariseren, aangezien dat zijn nettopensioen nog steeds niet zal verhogen.

Een tweede opvallend kenmerk van de grafiek zijn de brutopensioenbedragen die tussen 17 305,08 euro en 17 941,44 euro liggen. Tussen die twee bedragen heeft een verhoging van het brutopensioen geen invloed op het nettopensioenbedrag. De reden hiervoor ligt bij de getrapte structuur van de ZIV-bijdrage.

Die twee zones spelen een belangrijke rol in de keuze om al dan niet studieperioden te regulariseren. Uit de analyse van de resultaten blijkt duidelijk dat het financieel niet interessant is studieperioden te regulariseren wanneer het brutopensioen zich in een van die twee zones bevindt. Ook als het nettopensioenbedrag slechts zeer licht stijgt, kan het voor het individu financieel niet interessant zijn te regulariseren. De terugverdientijd of het aantal jaren dat hij de pensioentoeename zou moeten ontvangen om zijn gemaakte investering terug te verdienen, is in sommige gevallen immers veel te lang (zie bespreking van de resultaten).

3.7. Berekening van de bruto- en de nettopensioentoeename door de studieperioden te regulariseren

Zoals beschreven in deel 2.2, wordt de brutopensioentoeename voor een alleenstaande berekend volgens vergelijking (4):

$$Toename = \frac{0,6}{45} * \frac{\text{€ } 1\,500}{7,5\%} = \text{€ } 266,67 \quad (4)$$

De nettopensioentoeename door de studieperioden te regulariseren, wordt bepaald door het verschil te berekenen van het nettopensioen met en dat zonder de regularisatie van studieperioden.

Het nettopensioen na de regularisatie van de studieperioden wordt verkregen door de regels uit deel 3.6 toe te passen op het brutopensioen na de regularisatie van de studieperioden.

3.8. Moment waarop het regulariseren van studieperioden financieel interessant wordt

Om een inschatting te kunnen maken voor welke personen het voordelig is te regulariseren en hoeveel studieperioden zouden worden geregulariseerd, is het noodzakelijk een beeld te hebben van hoeveel jaren het duurt alvorens een gepensioneerd zijn regularisatiebijdragen heeft terugverdiend door de pensioentoeename gebaseerd op zijn geregulariseerde studieperioden. In dit deel wordt besproken op welke manier we dat aantal jaren bepalen en welke gegevens en hypothesen we daarvoor nodig hebben.

Hypotheses

Het is voor een individu interessant studieperioden te regulariseren wanneer hij op een bepaald moment na zijn pensionering door de pensioentoe name zijn regularisatiebijdrage heeft terugverdiend. Daarbij moet worden vermeld dat dit niet te lang na het begin van de pensionering mag gebeuren. Als bijkomende voorwaarde hebben we opgelegd dat dit moet gebeuren vóór het einde van de resterende leeftijdsverwachting die het individu op zijn wettelijke pensioenleeftijd heeft. Een individu dat op 67 jaar met pensioen gaat en op dat moment een resterende levensverwachting heeft van 20 jaar, wil zijn regularisatiebijdrage terugverdiend zien vóór hij de leeftijd van 87 jaar heeft bereikt. Als dit niet mogelijk is, is het voor hem financieel niet interessant te regulariseren.

De levensverwachtingen zijn gebaseerd op de prospectieve sterftetafels van het Federaal Planbureau¹⁰ en zijn opgesteld voor mannen en vrouwen afzonderlijk. Uniseks sterftetafels zijn ook beschikbaar.

De toekomstige waarde van de regularisatiebijdrage op de pensioenleeftijd wordt bepaald aan de hand van een interestvoet van 1 %. Dat is dezelfde interestvoet als in de wettelijke bepalingen omtrent de berekening van de regularisatiebijdrage. Alle berekeningen gebeuren tegen constante prijzen.

Werkwijze

Er wordt gestart op de wettelijke pensioenleeftijd en er wordt vervolgens jaar na jaar nagegaan of het individu met de nettopensioentoe name zijn regularisatiebijdrage al heeft terugverdiend. De betaalde regularisatiebijdrage wordt uitgedrukt als een negatief bedrag en de nettopensioentoe name wordt jaar na jaar daarbij opgeteld, rekening houdend met een interest van 1 % op het saldo.

Op de wettelijke pensioenleeftijd is de netto regularisatiebijdrage gelijk aan het bedrag dat werd betaald op het moment van de regularisatie opgerent aan 1 %. Uitgedrukt in formulevorm geeft dit:

$$-b_w = -b_t * (1 + i)^{w-t} \quad (5)$$

Waarbij b de waarde van de regularisatiebijdrage is, w de wettelijke pensioenleeftijd, t de leeftijd op het moment van de regularisatie en i de interestvoet.

Het moment waarop het individu de regularisatiebijdrage heeft terugverdiend wordt gedefinieerd als het moment waarop de totale ontvangen pensioentoe names groter zijn dan de waarde van de netto regularisatiebijdrage op de wettelijke pensioenleeftijd. Dit gebeurt aan de hand van de volgende formules:

$$Saldo_w = -b_w + toename \quad (6)$$

$$Saldo_{w+j} = -Saldo_{w+(j-1)} * (1 + i) + toename$$

¹⁰ Federaal Planbureau (2016), *Demografische vooruitzichten 2015-2060 - Bevolking, huishoudens en prospectieve sterftequotienten*, Brussel, Federaal Planbureau.

Op de wettelijke pensioenleeftijd gaan we een eerste keer na of de regularisatiebijdrage is terugverdiend. Elk volgend jaar, en dat tot de leeftijd is bereikt dat het individu nog verwachtte te leven op de wettelijke pensioenleeftijd (resterende levensverwachting), wordt de nieuwe waarde van de regularisatiebijdrage berekend – rekening houdend met de intrestvoet – en wordt de nettopensioentoeename daarbij opgeteld. Zodra die waarde positief wordt, is de regularisatiebijdrage terugverdiend en heeft het individu een financieel voordeel door het regulariseren van de studieperioden.

Mogelijke resultaten

Volgende situaties zijn mogelijk:

- Er is geen pensioentoeename. Het nettopensioenbedrag na het regulariseren van de studieperioden is gelijk aan of lager dan het nettopensioenbedrag zonder het regulariseren van de studieperioden (zie deel 3.6). Het individu kan nooit financieel voordeel halen en kiest er bijgevolg voor niet te regulariseren.
- Er is een pensioentoeename, maar klein. Het duurt bijgevolg lang om een financieel voordeel te verkrijgen.
- Er is een pensioentoeename en het is mogelijk voor het individu een financieel voordeel te verkrijgen voordat hij de leeftijd heeft bereikt die hij nog mocht verwachten op de wettelijke pensioenleeftijd.

4. Resultaten

De resultaten worden besproken aan de hand van:

- de verhouding tussen het nettopensioen met en zonder de geregulariseerde studieperioden;
- het gemiddelde aantal jaar na de wettelijke pensioenleeftijd waarna de regularisatie van de studieperioden rendeert, per aantal geregulariseerde studieperioden, loopbaanduur en regularisatieperiode, exclusief de overgangsmaatregel;
- het gemiddelde aantal jaren na de wettelijke pensioenleeftijd waarna de regularisatie van de studieperioden rendeert, per aantal geregulariseerde studieperioden, loopbaanduur en leeftijd, als de regularisatieaanvraag werd ingediend tijdens de overgangsperiode;
- het gemiddelde aantal jaren na de wettelijke pensioenleeftijd waarna de regularisatie van de studieperioden rendeert in het kader van de vorige wetgeving, per aantal geregulariseerde studieperioden en loopbaanduur.

De tabellen die betrekking hebben op de hier beschreven resultaten bevinden zich in de bijlage.

Wie een korte loopbaan heeft, heeft altijd financiële baten bij het regulariseren van de studieperioden. Daarom laten wij de individuen met een loopbaan korter dan 25 jaar buiten beschouwing. De besproken resultaten hebben betrekking op mannen waarop de wettelijke pensioenleeftijd van 67 jaar van toepassing is. Bij de analyse van de regularisatie tijdens de overgangsperiode worden alle wettelijke pensioenleeftijden in aanmerking genomen. Alle resultaten kunnen uitgebreid worden naar elke wettelijke pensioenleeftijd en naar vrouwen, waarvoor een andere levensverwachting van toepassing is.

Tabel 2 geeft de verhouding weer tussen het nettopensioen zonder en het nettopensioen met geregulariseerde studieperioden ongeacht van de periode waarin de regularisatie plaatsvindt. Deze tabel bevat 5 van de 27 mogelijke combinaties die tussen de geregulariseerde studieperioden en het totale aantal studieperioden kunnen worden gevormd: 1, 2, 4, 4 en 6 geregulariseerde studieperioden van respectievelijk 4, 3, 4, 7 en 7 studieperioden. Voor elk van die vijf combinaties is de verhouding berekend voor een loopbaanduur van 25, 30 en tussen 35 en 44 jaar, en voor de vijf meest voorkomende niveaus van de brutowedde (zie deel 3.5).

De resultaten voor één geregulariseerde van vier studieperioden zijn ongeveer dezelfde als die voor één geregulariseerde van twee of zeven studieperioden. Hetzelfde geldt voor twee geregulariseerde studieperioden van bijvoorbeeld zeven studieperioden. Het aantal geregulariseerde perioden bij de andere combinaties is gekozen zodat geregulariseerde studieperioden en het totale aantal studieperioden steeds stijgen. Bij alle combinaties zijn er een aantal gevallen waarvoor het nettopensioen niet stijgt, of zelfs daalt, door studieperioden te regulariseren. Die gevallen zijn in de tabel in een rode kleur aangeduid. De grijze velden duiden onmogelijke loopbaanlengtes aan. In overeenstemming met de gemaakte veronderstellingen betreffende de eenheid van loopbaan en leeftijd

na de studies is het onmogelijk om bijvoorbeeld vier studiejaren en een loopbaan langer dan 41 jaar te laten meetellen bij de pensioenberekening.¹¹

Indien maar een beperkt aantal jaren wordt geregulariseerd, dan is de zone waarin de ratio van het nettopensioenbedrag zonder en dat met de geregulariseerde studieperioden heel dicht bij 1 ligt steeds groter naarmate de loopbaanduur stijgt. Bij een loopbaanduur van bijvoorbeeld 42 jaar of meer bedraagt het verschil tussen de nettopensioenbedragen maar 2 % of minder voor het hoogste inkomensniveau van onze selectie. Met de hogere loopbaanduur stijgt het bruto- en nettopensioen en wordt het vlakke gedeelte van de curve in figuur 2 bereikt. Door een hoger aantal studiejaren te regulariseren, stijgt het brutopensioen met de geregulariseerde studiejaren genoeg om de brutotoename ook vertaald te zien in een hoger nettopensioen.

Tabel 2 geeft niet het volledige beeld van de vragen voor welke personen de regularisatie van de studieperioden aantrekkelijk is en hoeveel jaren worden geregulariseerd. De volledige weergave van het gemiddelde aantal jaren na de wettelijke pensioenleeftijd wanneer de regularisatiebijdrage volledig wordt gecompenseerd, per aantal geregulariseerde studieperioden, aantal jaren van effectieve loopbaanduur en perioden van betaling van de regularisatiebijdrage na de overgangsmaatregel wordt gegeven in tabel 3 in de bijlage. Onder 'effectieve loopbaanduur' wordt het effectieve aantal gewerkte jaren bedoeld, niet de loopbaanduur die in rekening wordt genomen in de pensioenberekening¹². Bij de berekening van het gemiddelde break-evenpunt per aantal geregulariseerde studiejaren werd rekening gehouden met de maximaal mogelijke effectieve loopbaanduur bij elke combinatie van studiejaren en geregulariseerde studiejaren (zie voetnoot 11).

De velden in tabel 3 waar het regulariseren niet interessant is, worden met 'NI' gemarkeerd. Dit zijn gevallen waarvoor het nettopensioen helemaal niet of onvoldoende toeneemt door de regularisatie van de studieperioden. Als gevolg van de fiscale bepalingen wordt het break-evenpunt bereikt na de gemiddelde levensverwachting. Indien de inkomsten zich niet bevinden in de zone die zich ongeveer bevindt tussen 15 600 euro en 16 500 euro is het aantrekkelijk alle studiejaren te regulariseren. Zelfs indien het financieel voordelig blijkt te regulariseren in de laatste regularisatieperiode zal een rationeel individu, door de lagere kosten die verbonden zijn aan de regularisatie, steeds regulariseren in het tiende jaar na het behalen van het diploma.

Zoals verwacht heeft het regulariseren niet veel zin indien de bijdrage wordt betaald in de latere regularisatieperioden. Binnen dezelfde regularisatieperiode duurt het langer voordat het break-evenpunt wordt bereikt naarmate de inkomens en de loopbaanduur stijgen. Bij een hoger inkomen en volledige loopbaanduur wordt de nettopensioentoename kleiner en duurt het bijgevolg langer om een financieel voordeel te halen. Bij lage inkomens is de termijn vooraleer de regularisatie rendeert onafhankelijk van het aantal studiejaren dat geregulariseerd wordt.

---

¹¹ De maximale loopbaanduur in de pensioenberekening *met geregulariseerde studieperioden* wordt berekend als het minimum tussen de wettelijke pensioenleeftijd verminderd met de leeftijd op het einde van de studies enerzijds en de volledige loopbaanduur van 45 jaar verminderd met het aantal geregulariseerde studieperioden anderzijds. Bijvoorbeeld, indien het individu zeven jaar wil laten regulariseren is dit slechts mogelijk bij een loopbaanduur korter dan of gelijk aan 38 jaar. Bij wijze van alternatief zou met de maximale loopbaanduur van 42 jaar het individu maximaal 3 studiejaren kunnen regulariseren.

¹² Dit wil zeggen de loopbaanduur zonder geregulariseerde studiejaren, maar met gelijkstelling.

Het verschil in de gemiddelde periode lijkt evenwel te stijgen voordat het break-evenpunt wordt bereikt tussen twee afkoopperiodes bij een combinatie van langere loopbanen en hogere inkomensniveaus. Bij de lagere inkomensniveaus blijven die verschillen redelijk stabiel, ongeacht de loopbaanduur.

Tabel 4 geeft per leeftijd het gemiddelde aantal jaren dat nodig is om het break-evenpunt te bereiken indien de bijdrage tijdens de overgangperiode (bijvoorbeeld in 2018) werd betaald. Om een duidelijker overzicht te hebben van het break-evenpunt per leeftijd op het moment van het indienen van de aanvraag tot regularisatie, werden slechts acht leeftijden gekozen. De berekening van het gemiddelde break-evenpunt per aantal geregulariseerde studieperioden houdt rekening met de beperking dat slechts de studiejaren vanaf de leeftijd van twintig jaar kunnen worden geregulariseerd. Uit tabel 4 en tabel 3 blijkt dat het regulariseren tijdens de periode van de overgangsmaatregel meer rendeert voor wie niet meer in de eerste tien jaar na het behalen van het diploma kan regulariseren. Het break-evenpunt wordt sneller bereikt naarmate de leeftijd stijgt. Het break-evenpunt per leeftijd blijft volkomen stabiel ongeacht het aantal geregulariseerde studieperioden indien de inkomens voldoende laag zijn. Dit punt wordt op een later tijdstip bereikt bij een hoger aantal geregulariseerde studieperioden voor de hoge inkomensniveaus (bijvoorbeeld 45 096 euro) door de lagere nettopensioen-toename.

Tot slot illustreert tabel 5 het break-evenpunt per aantal geregulariseerde studieperioden voor dezelfde inkomensniveaus en loopbaanlengtes onder de vorige wetgeving. Er werd verondersteld dat het pensioenjaar 2016 is en de werknemers hun studiejaren regulariseren in het tiende jaar na het behalen van het diploma. Zij gaan met pensioen op de leeftijd van 65 jaar. De studiejaren worden gewaardeerd aan de hand van het gegarandeerde minimuminkomen in het jaar waarin de bijdrage wordt betaald. De bijdrage werd berekend als 7,5 % van het minimum gegarandeerd inkomen in het jaar waarin de aanvraag tot regularisatie van studieperioden werd ingediend. De tijdsreeksen van het gegarandeerd minimuminkomen komen uit de studie Cantillon *et al.* (2001). Zij werden uitgedrukt in constante prijzen van 2016, waarbij gebruik werd gemaakt van de indexcijfers der consumptieprijzen gepubliceerd in de historische reeksen van Statbel en de FOD Economie. Uit de resultaten blijkt dat het break-evenpunt bij het regulariseren in de eerste tien jaar na het bekomen van het diploma iets vroeger ligt volgens de vorige wetgeving dan wanneer de nieuwe wetgeving wordt toegepast. Deze vergelijking dient ter oriëntatie en wordt onder enig voorbehoud gemaakt, aangezien voor de berekeningen onder de nieuwe wetgeving het break-evenpunt werd berekend voor een individu dat op de wettelijke pensioenleeftijd van 67 jaar met pensioen gaat.

Bibliografie

- CANTILLON, B., DE MAESSCHALCK, V. en VAN DAM, R. (2001), *Welvaartsvastheid en adequaatheid van de sociale minima 1970-2001*, Working Paper CSB D/2001/6104/02, Antwerpen, Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck.
- DE VIL, G., DESMET, R., JOYEUX, C., VAN CAMP, G., WEEMAES, S. (2017), *Een hervorming van de regularisatie van studieperiodes in de Belgische pensioeninstellingen. Raming van de budgettaire effecten*, Rapport No. REP_CEP8_11421, Brussel, Federaal Planbureau.
- FEDERAAL PLANBUREAU (2016), *Demografische Vooruitzichten 2015-2060 - Bevolking, huishoudens en prospectieve sterftequotiënten*, Brussel, Federaal Planbureau.
- FEDERAAL PLANBUREAU (2017), *Economische Vooruitzichten 2017-2022, Versie van maart 2017*, Brussel, Federaal Planbureau.
- FOD ECONOMIE (2017), *Consumptieprijsindex vanaf 1920 en gezondheidsindex vanaf 1994*, Brussel, FOD ECONOMIE, <http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/economie/consumptieprijzen/>
- STAVREVSKA, V. (2016), *Studieperiodes in de drie voornaamste rustpensioenregelingen. Een overzicht van het wettelijke kader en gegevensanalyse*, Rapport CEP6_11222, Brussel, Federaal Planbureau.

Bijlagen

Tabel 2 De verhouding tussen het nettopensioen zonder en met geregulariseerde studieperioden: enkele voorbeelden van een aantal geregulariseerde studieperioden
Ratio's

Inkomens	25 j. loopbaan	30 j. loopbaan	35 j. loopbaan	36 j. loopbaan	37 j. loopbaan	38 j. loopbaan	39 j. loopbaan	40 j. loopbaan	41 j. loopbaan	42 j. loopbaan	43 j. loopbaan	44 j. loopbaan
1 geregulariseerde- van 4 studieperioden												
23 869	0,968	0,973	0,977	0,977	0,978	0,978	0,979	0,979	0,980	0,980	0,981	0,981
29 176	0,973	0,978	0,981	0,981	0,982	0,982	0,983	1,002	1,002	0,999	0,990	0,993
34 482	0,977	0,981	1,002	0,990	0,990	1,000	0,991	0,991	0,991	0,991	0,991	0,992
39 789	0,980	1,002	0,991	0,991	0,991	0,991	0,992	0,992	0,993	0,993	0,993	0,994
45 096	0,983	0,991	0,992	0,993	0,993	0,993	0,994	0,994	0,994	0,994	0,994	0,994
2 geregulariseerde- van 3 studieperioden												
23 869	0,937	0,947	0,954	0,956	0,957	0,958	0,959	0,960	0,961	0,962	0,962	
29 176	0,948	0,956	0,962	0,963	0,964	0,965	0,975	1,005	1,005	0,989	0,981	
34 482	0,956	0,963	1,001	0,981	0,989	0,998	0,982	0,982	0,982	0,983	0,983	
39 789	0,961	1,005	0,982	0,983	0,983	0,983	0,983	0,984	0,985	0,986	0,986	
45 096	0,965	0,982	0,984	0,985	0,986	0,986	0,988	0,988	0,988	0,988	0,988	
4 geregulariseerde van 4 studieperioden												
23 869	0,882	0,900	0,913	0,915	0,917	0,919	0,921	0,923	0,924			
29 176	0,901	0,916	0,927	0,929	0,931	0,952	0,980	1,005	0,988			
34 482	0,915	0,928	0,981	0,973	0,985	0,980	0,965	0,965	0,965			
39 789	0,926	0,989	0,965	0,966	0,966	0,967	0,968	0,970	0,971			
45 096	0,970	0,965	0,969	0,971	0,972	0,974	0,976	0,976	0,977			
4 geregulariseerde van 7 studieperioden												
23 869	0,882	0,900	0,913	0,915	0,917	0,919	0,921	0,923	0,924			
29 176	0,901	0,916	0,927	0,929	0,931	0,952	0,980	1,005	0,988			
34 482	0,915	0,928	0,981	0,973	0,985	0,980	0,965	0,965	0,965			
39 789	0,926	0,989	0,965	0,966	0,966	0,967	0,968	0,970	0,971			
45 096	0,970	0,965	0,969	0,971	0,972	0,974	0,976	0,976	0,977			
6 geregulariseerde van 7 studieperioden												
23 869	0,833	0,856	0,874	0,877	0,880	0,883	0,886					
29 176	0,859	0,879	0,895	0,900	0,928	0,956	0,974					
34 482	0,878	0,896	0,976	0,966	0,967	0,962	0,948					
39 789	0,892	0,978	0,949	0,949	0,950	0,952	0,954					
45 096	0,970	0,948	0,955	0,957	0,960	0,962	0,964					

Tabel 3 Gemiddelde aantal jaren na de wettelijke pensioenleeftijd waarna de regularisatie van de studieperioden na de overgangsmaatregel rendeert
Aantal jaren

Geregule- riseerde studie- perioden	Inkomensniveau 23 869 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 29 176 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 34 482 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 39 789 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 45 096 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:			
	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar
Afkoopperiode 10 jaar na de studies																				
1	3,9	3,9	3,9	3,9	3,5	3,5	3,5	NI	3,5	3,5	NI	7,3	3,5	NI	7,3	7,3	3,5	7,3	7,3	9,6
2	3,9	3,9	3,9	3,9	3,4	3,4	3,4	NI	3,4	3,4	NI	7,2	3,4	NI	7,2	7,6	3,4	7,2	7,3	9,5
3	3,8	3,8	3,8	3,8	3,4	3,4	3,4	NI	3,4	3,4	NI	7,2	3,4	NI	7,2	7,7	6,1	7,2	7,5	9,4
4	3,8	3,8	3,8	3,8	3,4	3,4	3,4	NI	3,4	3,4	15,9	7,1	3,4	NI	7,1	7,7	9,3	7,1	7,6	9,4
5	3,8	3,8	3,8	3,8	3,4	3,4	3,4		3,4	3,4	15,3	7,1	3,4	18,4	7,1	7,7	13,1	7,1	7,6	9,3
6	3,8	3,8	3,8		3,3	3,3	3,3		3,3	3,3	18,8		3,3	20,2	7,1		14,8	7,1	7,6	
7	3,7	3,7	3,7		3,3	3,3	3,3		3,3	3,6	21,8		3,3	NI	7,0		12,7	7,0	7,6	
Gemidd.	3,8	3,8	3,8	3,8	3,4	3,4	3,4	NI	3,4	3,4	16,9	7,2	3,4	19,1	7,2	7,6	6,9	7,2	7,4	9,5
Afkoopperiode 20 jaar na de studies																				
1	4,7	4,7	4,7	4,7	4,2	4,2	4,2	NI	4,2	4,2	NI	8,7	4,2	NI	8,7	8,7	4,2	8,7	8,7	11,4
2	4,7	4,7	4,7	4,7	4,2	4,2	4,2	NI	4,2	4,2	NI	8,7	4,2	NI	8,7	9,1	4,2	8,7	8,8	11,4
3	4,7	4,7	4,7	4,7	4,2	4,2	4,2	NI	4,2	4,2	NI	8,7	4,2	NI	8,7	9,3	7,4	8,7	9,1	11,4
4	4,7	4,7	4,7	4,7	4,2	4,2	4,2	NI	4,2	4,2	19,4	8,7	4,2	NI	8,7	9,5	11,3	8,7	9,3	11,5
5	4,7	4,7	4,7	4,7	4,2	4,2	4,2	NI	4,2	4,2	18,8	8,7	4,2	22,6	8,7	9,5	16,1	8,7	9,4	11,5
6	4,7	4,7	4,7		4,2	4,2	4,2		4,2	4,2	23,3		4,2	NI	8,7		18,3	8,7	9,5	
7	4,7	4,7	4,7		4,2	4,2	4,2		4,2	4,6	NI		4,2	NI	8,8		15,8	8,8	9,5	
Gemidd.	4,7	4,7	4,7	4,7	4,2	4,2	4,2	NI	4,2	4,2	20,0	8,7	4,2	22,6	8,7	9,2	8,5	8,7	9,0	11,4
Afkoopperiode 30 jaar na de studies																				
1	6,6	6,6	6,6	6,6	6,0	6,0	6,0	NI	6,0	6,0	NI	12,0	6,0	NI	12,0	12,0	6,0	12,0	12,0	15,8
2	6,6	6,6	6,6	6,6	6,0	6,0	6,0	NI	6,0	6,0	NI	12,0	6,0	NI	12,0	12,6	5,9	12,0	12,1	15,8
3	6,6	6,6	6,6	6,6	6,0	6,0	6,0	NI	6,0	6,0	NI	12,1	6,0	NI	12,1	12,9	10,3	12,1	12,6	15,8
4	6,6	6,6	6,6	6,6	6,0	6,0	6,0	NI	6,0	6,0	NI	12,1	6,0	NI	12,1	13,1	15,7	12,1	12,8	15,8
5	6,6	6,6	6,6	6,6	6,0	6,0	6,0	NI	6,0	6,0	NI	12,1	6,0	NI	12,1	13,2	22,3	12,1	13,0	15,8
6	6,7	6,7	6,7		6,0	6,0	6,0		6,0	6,0	NI		6,0	NI	12,1		NI	12,1	13,1	
7	6,7	6,7	6,7		6,0	6,0	6,0		6,0	6,4	NI		6,0	NI	12,1		21,9	12,1	13,2	
Gemidd.	6,6	6,6	6,6	6,6	6,0	6,0	6,0	NI	6,0	6,0	NI	12,1	6,3	NI	12,1	12,6	10,8	12,1	12,5	15,8
Afkoopperiode 40 jaar na de studies																				
1	8,8	8,8	8,8	8,8	7,9	7,9	7,9		7,9	7,9	NI	15,9	7,9	NI	15,9	15,9	7,9	15,9	15,9	20,9
2	8,8	8,8	8,8	8,8	8,0	8,0	8,0	NI	8,0	8,0	NI	15,9	8,0	NI	15,9	16,7	7,9	15,9	16,1	20,9
3	8,8	8,8	8,8	8,8	8,0	8,0	8,0	NI	8,0	8,0	NI	16,0	8,0	NI	16,0	17,1	13,7	16,0	16,7	21,0
4	8,9	8,9	8,9	8,9	8,0	8,0	8,0	NI	8,0	8,0	NI	16,0	8,0	NI	16,0	17,4	20,8	16,0	17,0	21,0
5	8,9	8,9	8,9	8,9	8,0	8,0	8,0	NI	8,0	8,0	NI	16,1	8,0	NI	16,1	17,5	NI	16,1	17,3	21,1
6	8,9	8,9	8,9		8,1	8,1	8,1		8,1	8,1	NI		8,1	NI	16,1		NI	16,1	17,5	
7	9,0	9,0	9,0		8,1	8,1	8,1		8,1	8,6	NI		8,1	NI	16,2		NI	16,2	17,6	
Gemidd.	8,8	8,8	8,8	8,8	8,0	8,0	8,0	NI	8,0	8,0	NI	16,0	8,0	NI	16,0	16,8	11,6	16,0	16,6	20,9

Geregule- riseerde studie- perioden	Inkomensniveau 23 869 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 29 176 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 34 482 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 39 789 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 45 096 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:			
	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar
Afkkoopperiode 40+ jaar na de studies																				
1	11,0	11,0	11,0	11,0	9,9	9,9	9,9		9,9	9,9	NI	19,8	9,9	NI	19,8	19,8	9,9	19,8	19,8	NI
2	11,0	11,0	11,0	11,0	9,9	9,9	9,9	NI	9,9	9,9	NI	19,9	9,9	NI	19,9	20,8	9,8	19,9	20,0	NI
3	11,0	11,0	11,0	11,0	10,0	10,0	10,0	NI	10,0	10,0	NI	19,9	10,0	NI	19,9	21,3	17,0	19,9	20,8	NI
4	11,0	11,0	11,0	11,0	10,0	10,0	10,0	NI	10,0	10,0	NI	19,9	10,0	NI	19,9	21,6	NI	19,9	21,2	NI
5	11,0	11,0	11,0	11,0	10,0	10,0	10,0	NI	10,0	10,0	NI	19,9	10,0	NI	19,9	21,8	NI	19,9	21,4	NI
6	11,0	11,0	11,0		10,0	10,0	10,0		10,0	10,0	NI		10,0	NI	19,9		NI	19,9	21,6	NI
7	11,0	11,0	11,0		10,0	10,0	10,0		10,0	10,6	NI		10,0	NI	19,9		NI	19,9	21,7	NI
Gemidd.	11,0	11,0	11,0	11,0	9,9	9,9	9,9	NI	9,9	10,0	NI	19,9	9,9	NI	19,9	20,9	11,8	19,9	20,6	NI

Tabel 4 Gemiddelde aantal jaren na de wettelijke pensioenleeftijd waarna de regularisatie van de studieperioden tijdens de overgangsmaatregel rendeert, per leeftijd
Aantal jaren

Leeftijd in 2018	Inkomensniveau 23 869 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 29 176 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 34 482 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 39 790 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 45 095 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:			
	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar
1 geregulariseerde studieperiode																				
29	4,0	4,0	4,0	4,0	3,6	3,6	3,6	NI	3,6	3,6	NI	7,5	3,6	NI	7,5	7,5	3,6	7,5	7,5	9,9
34	3,8	3,8	3,8	3,8	3,4	3,4	3,4	NI	3,4	3,4	NI	7,1	3,4	NI	7,1	7,1	3,4	7,1	7,1	9,3
39	3,5	3,5	3,5	3,5	3,2	3,2	3,2	NI	3,2	3,2	NI	6,7	3,2	NI	6,7	6,7	3,2	6,7	6,7	8,8
44	3,3	3,3	3,3	3,3	2,9	2,9	2,9	NI	2,9	2,9	NI	6,3	2,9	NI	6,3	6,3	2,9	6,3	6,3	8,3
49	3,1	3,1	3,1	3,1	2,8	2,8	2,8	NI	2,8	2,8	NI	5,9	2,8	NI	5,9	5,9	2,8	5,9	5,9	7,8
54	2,9	2,9	2,9	2,9	2,6	2,6	2,6	NI	2,6	2,6	NI	5,6	2,6	NI	5,6	5,6	2,6	5,6	5,6	7,4
59	2,6	2,6	2,6	2,6	2,3	2,3	2,3	NI	2,3	2,3	NI	5,1	2,3	NI	5,1	5,1	2,3	5,1	5,1	6,8
64	2,5	2,5	2,5	2,5	2,2	2,2	2,2	NI	2,2	2,2	NI	4,8	2,2	NI	4,8	4,8	2,2	4,8	4,8	6,4
Gemidd.	3,3	3,3	3,3	3,3	2,9	2,9	2,9	NI	2,9	2,9	NI	6,2	2,9	NI	6,2	6,2	2,9	6,2	6,2	8,2
2 geregulariseerde studieperioden																				
29	4,0	4,0	4,0	4,0	3,6	3,6	3,6	NI	3,6	3,6	NI	7,5	3,6	NI	7,5	7,9	3,5	7,5	7,6	9,9
34	3,8	3,8	3,8	3,8	3,4	3,4	3,4	NI	3,4	3,4	NI	7,1	3,4	NI	7,1	7,4	3,3	7,1	7,1	9,3
39	3,5	3,5	3,5	3,5	3,2	3,2	3,2	NI	3,2	3,2	NI	6,7	3,2	NI	6,7	7,0	3,1	6,7	6,7	8,8
44	3,3	3,3	3,3	3,3	2,9	2,9	2,9	NI	2,9	2,9	NI	6,3	2,9	NI	6,3	6,6	2,9	6,3	6,3	8,3
49	3,1	3,1	3,1	3,1	2,8	2,8	2,8	NI	2,8	2,8	NI	5,9	2,8	NI	5,9	6,2	2,7	5,9	6,0	7,8
54	2,9	2,9	2,9	2,9	2,6	2,6	2,6	NI	2,6	2,6	NI	5,6	2,6	NI	5,6	5,8	2,5	5,6	5,6	7,4
59	2,6	2,6	2,6	2,6	2,3	2,3	2,3	NI	2,3	2,3	NI	5,1	2,3	NI	5,1	5,4	2,3	5,1	5,2	6,8
64	2,5	2,5	2,5	2,5	2,2	2,2	2,2	NI	2,2	2,2	NI	4,8	2,2	NI	4,8	5,1	2,1	4,8	4,9	6,4
Gemidd.	3,3	3,3	3,3	3,3	2,9	2,9	2,9	NI	2,9	2,9	NI	6,2	2,9	NI	6,2	6,5	2,9	6,2	6,3	8,2
3 geregulariseerde studieperioden																				
29	4,0	4,0	4,0	4,0	3,6	3,6	3,6	NI	3,6	3,6	NI	7,5	3,6	NI	7,5	8,1	6,4	7,5	7,9	9,9
34	3,8	3,8	3,8	3,8	3,4	3,4	3,4	NI	3,4	3,4	NI	7,1	3,4	NI	7,1	7,6	6,0	7,1	7,4	9,3
39	3,5	3,5	3,5	3,5	3,2	3,2	3,2	NI	3,2	3,2	NI	6,7	3,2	NI	6,7	7,2	5,7	6,7	7,0	8,8
44	3,3	3,3	3,3	3,3	2,9	2,9	2,9	NI	2,9	2,9	NI	6,3	2,9	NI	6,3	6,7	5,3	6,3	6,6	8,3
49	3,1	3,1	3,1	3,1	2,8	2,8	2,8	NI	2,8	2,8	NI	5,9	2,8	NI	5,9	6,4	5,0	5,9	6,2	7,8
54	2,9	2,9	2,9	2,9	2,6	2,6	2,6	NI	2,6	2,6	20,8	5,6	2,6	NI	5,6	6,0	4,7	5,6	5,8	7,4
59	2,6	2,6	2,6	2,6	2,3	2,3	2,3	NI	2,3	2,3	19,1	5,1	2,3	NI	5,1	5,5	4,3	5,1	5,4	6,8
64	2,5	2,5	2,5	2,5	2,2	2,2	2,2	NI	2,2	2,2	18,1	4,8	2,2	NI	4,8	5,2	4,1	4,8	5,0	6,4
Gemidd.	3,3	3,3	3,3	3,3	2,9	2,9	2,9	NI	2,9	2,9	19,8	6,2	2,9	NI	6,2	6,7	5,3	6,2	6,5	8,2

Leeftijd in 2018	Inkomensniveau 23 869 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 29 176 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 34 482 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 39 790 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 45 095 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:			
	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar
4 geregulariseerde studieperioden																				
29	4,0	4,0	4,0	4,0	3,6	3,6	3,6	NI	3,6	3,6	16,7	7,5	3,6	NI	7,5	8,2	9,8	7,5	8,0	9,9
34	3,8	3,8	3,8	3,8	3,4	3,4	3,4	NI	3,4	3,4	15,8	7,1	3,4	NI	7,1	7,7	9,2	7,1	7,5	9,3
39	3,5	3,5	3,5	3,5	3,2	3,2	3,2	NI	3,2	3,2	14,9	6,7	3,2	NI	6,7	7,2	8,7	6,7	7,1	8,8
44	3,3	3,3	3,3	3,3	2,9	2,9	2,9	NI	2,9	2,9	14,1	6,3	2,9	NI	6,3	6,8	8,2	6,3	6,7	8,3
49	3,1	3,1	3,1	3,1	2,8	2,8	2,8	NI	2,8	2,8	13,3	5,9	2,8	NI	5,9	6,4	7,8	5,9	6,3	7,8
54	2,9	2,9	2,9	2,9	2,6	2,6	2,6	NI	2,6	2,6	12,5	5,6	2,6	NI	5,6	6,1	7,3	5,6	5,9	7,4
59	2,6	2,6	2,6	2,6	2,3	2,3	2,3	NI	2,3	2,3	11,6	5,1	2,3	21,7	5,1	5,6	6,7	5,1	5,5	6,8
64	2,5	2,5	2,5	2,5	2,2	2,2	2,2	NI	2,2	2,2	10,9	4,8	2,2	20,5	4,8	5,2	6,3	4,8	5,1	6,4
Gemidd.	3,3	3,3	3,3	3,3	2,9	2,9	2,9	NI	2,9	2,9	14,0	6,2	2,9	21,1	6,2	6,8	8,2	6,2	6,6	8,2
5 geregulariseerde studieperioden																				
29	4,0	4,0	4,0	4,0	3,6	3,6	3,6	NI	3,6	3,6	16,2	7,5	3,6	19,5	7,5	8,2	13,9	7,5	8,1	9,9
34	3,8	3,8	3,8	3,8	3,4	3,4	3,4	NI	3,4	3,4	15,3	7,1	3,4	18,4	7,1	7,7	13,1	7,1	7,6	9,3
39	3,5	3,5	3,5	3,5	3,2	3,2	3,2	NI	3,2	3,2	14,4	6,7	3,2	17,3	6,7	7,3	12,4	6,7	7,2	8,8
44	3,3	3,3	3,3	3,3	2,9	2,9	2,9	NI	2,9	2,9	13,6	6,3	2,9	16,4	6,3	6,9	11,7	6,3	6,8	8,3
49	3,1	3,1	3,1	3,1	2,8	2,8	2,8	NI	2,8	2,8	12,9	5,9	2,8	15,5	5,9	6,5	11,0	5,9	6,4	7,8
54	2,9	2,9	2,9	2,9	2,6	2,6	2,6	NI	2,6	2,6	12,2	5,6	2,6	14,6	5,6	6,1	10,4	5,6	6,0	7,4
59	2,6	2,6	2,6	2,6	2,3	2,3	2,3	NI	2,3	2,3	11,2	5,1	2,3	13,5	5,1	5,6	9,6	5,1	5,5	6,8
64	2,5	2,5	2,5	2,5	2,2	2,2	2,2	NI	2,2	2,2	10,6	4,8	2,2	12,7	4,8	5,3	9,1	4,8	5,2	6,4
Gemidd.	3,3	3,3	3,3	3,3	2,9	2,9	2,9	NI	2,9	2,9	13,5	6,2	2,9	16,3	6,2	6,8	11,6	6,2	6,7	8,2
Algemeen gemidd.	3,3	3,3	3,3	3,3	2,9	2,9	2,9	NI	2,9	2,9	15,5	6,2	2,9	17,4	6,2	6,5	4,7	6,2	6,4	8,2

Tabel 5 Gemiddelde aantal jaren na de wettelijke pensioenleeftijd waarna de regularisatie van de studieperioden rendeert volgens de oude wetgeving
Aantal jaren

Geregule- riseerde studie- perioden	Inkomensniveau 23 869 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 29 176 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 34 482 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 39 789 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:				Inkomensniveau 45 096 EUR Gemiddelde voor loopbaan van:			
	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar
Afkkoopperiode in het 10de jaar na de studies, pensioenjaar 2016																				
1	3,7	3,7	3,7	3,7	3,3	3,3	3,3	NI	3,3	3,3	NI	7,0	3,3	NI	7,0	7,0	3,3	7,0	7,0	9,2
2	3,7	3,7	3,7	3,7	3,3	3,3	3,3	NI	3,3	3,3	NI	7,0	3,3	NI	7,0	7,2	3,3	7,0	7,0	9,2
3	3,7	3,7	3,7	3,7	3,3	3,3	3,3	NI	3,3	3,3	NI	6,9	3,3	NI	6,9	7,4	5,0	6,9	7,2	9,1
4	3,7	3,7	3,7	3,7	3,3	3,3	3,3	NI	3,3	3,3	18,1	6,9	3,3	NI	6,9	7,4	7,5	6,9	7,3	9,1
5	3,6	3,6	3,6	3,6	3,2	3,2	3,2	NI	3,2	3,2	13,4	6,8	3,2	NI	6,8	7,5	10,7	6,8	7,3	9,0
Totaal	3,7	3,7	3,7	3,7	3,3	3,3	3,3	NI	3,3	3,3	16,6	7,0	3,3	NI	7,0	7,2	4,7	7,0	7,1	9,2